

„Nu nog naar Irak

Voor zijn indrukwekkende reeks fotoprojecten trok hij onder andere maandenlang naar de strafkampen van het barre Siberië en naar het overbevolkte India. Hij maakte in de Verenigde Staten een jaar lang kennis met de meest extreme vormen van religieus fanatisme en vereeuwigde gebieden in oorlog. Laat er vooral geen misverstand over bestaan: Magnumfotograaf Carl De Keyzer behoort in zijn vak tot de absolute wereldtop en wordt door kenners een van de belangrijkste Belgische fotografen uit de geschiedenis genoemd.

Van onze reporter
Dany VAN LOO
danyvanloo@skynet.be

Vanaf vandaag kan je in het Zwart Huis in Knokke kijken naar het fascinerende oeuvre van een man die de fotografie in ons land naar een hoger niveau heeft getild. Hij is met zijn talrijke internationale tentoonstellingen een ware culturele ambassadeur voor ons land. Voor het brede publiek is de expo in Knokke meteen de gelegenheid bij uitstek om kennis te maken met Carl De Keyzer en zijn werk, want dit is – naast zijn tentoonstelling enige tijd geleden in het PMMK in Oostende – de eerste keer dat zijn werk in een Belgische galerie te zien is, met exclusieve beelden nog wel.

Zijn stijl en methode zijn ingegeven door de groten, van wie Magnumstichter en legende Henri Cartier-Bresson er slechts één is. Carl De Keyzer – West-Vlaming in Gent maar vooral wereldburger – neemt niet zomaar willekeurig foto's. Bij hem wordt fotografie kunst.

Carl De Keyzer: „Ik hou mij vooral bezig met documentaire fotografie, iets wat duidelijk tot uiting komt in mijn boeken, waarvan er nu zeven uit zijn. Het leven op straat, de mensen en vooral dan de mensenmassa's hebben mij altijd gefascineerd. Ik hou er niet van om te wachten tot een bepaald beeld zich aandient en esceneren is ook niet aan mij besteed. Goede beelden moet je kunnen herkennen. Wat is een goede foto? Voor mij is het een idee dat ik in gedachten op papier heb proberen te krijgen. Ik heb een eigen techniek ontwikkeld om heel snel in grote

Carl De Keyzer: „België zal altijd mijn uitvalsbasis blijven.”

mensenmassa's te fotograferen met behulp van flitslicht en grootbeeldcamera's. Het is belangrijk om je te focussen op wat er echt toe doet, wat echt belangrijk is.”

Wist je al vroeg dat fotografie je leven zou bepalen?

„Eigenlijk niet. Ik heb mij na mijn middelbare studies in Kortrijk laten inschrijven aan de faculteit dierengeneeskunde van de Gentse Universiteit met de bedoeling om voor veearts te studeren, maar dat was echt mijn ding niet. Ik schilderde en tekende toen veel en in de weekends maakte ik foto's, wat mijn hobby was. Vrienden van mij gaven mij de raad om naar de Academie te gaan en daar ging voor mij een nieuwe wereld open. Mijn ouders zagen dat eerst niet zitten. Ik kom uit een middenstandsgesin en in die tijd kende de punk haar hoogtepunt. Toen mijn vader al die hanenkammen in diverse kleuren zag, was zijn eerste reactie: „Hier kom je dus niet binnen.” Ik heb dan toch voet bij stuk gehouden en dat is mijn geluk geweest. Tot mijn eigen grote verbazing eindigde ik altijd als de primus van de klas. We kregen veel tekenen, veel fotografie en toen ook nog film en multimedia. Daar heb ik echt ontdekt dat fotografie mijn roeping was.”

Je hebt West-Vlaanderen toen voorgoed vaarwel gezegd.

„Ik ben dan eerst naar mijn streek terug-

gekeerd en ik heb nog een jaar in Lauwe gewoond. Ik moest toch mijn dienstplicht vervullen, maar na die periode stond ik al meteen terug in Gent. Mijn vriend Dirk Braeckman was van Gent en hij had een ruimte gevonden voor iets wat in die tijd nog vrij uniek was: een fotogalerie. Het pand lag juist naast de seksinema ABC en we zijn dan maar op het lumineuze idee gekomen om onze galerij XYZ te noemen. We hebben dat zeven jaar volgehouden, maar we hebben toch uiteindelijk het anderspit moeten delven tegen de seks. Het werd trouwens voor Dirk en mij te druk door ons ander werk...”

Je gaf toen ook les, geloof ik?

„Inderdaad. Tussen 1982 en 1989 doceerde ik fotografie in Sint-Niklaas, Harelbeke en hier aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten. Eerst was dat avondonderwijs, later voltijds. In 1989 hebben we besloten om de galerie te sluiten. Ik had al mijn eerste grote boek *India* uit en ik was volop bezig met mijn tweede boek *Homo Sovieticus* over de Sovjet-Unie, dat in 1989 zou verschijnen. Ik had ook al contacten gelegd met Magnum en had tevens beslist om te stoppen met lesgeven en alles te zetten op mijn persoonlijk werk.”

„IK HEB EEN EIGEN TECHNIEK ONTWIKKELD OM HEEL SNEL IN GROTE MENSENMASSA'S TE FOTOGRAFEREN”

Serieuze kleppers...

„Dat wel. Het zijn namen die belletjes doen rinkelen. Er wordt mij vaak gevraagd of ik nu binnen ben door lid te zijn van Magnum. Wel, ik kan u verzekeren dat dit geenszins het geval is.

Mijn werk voor magazines, de ontvangsten uit Magnum – tentoonstellingen, verkoop van foto's – dienen dus hoofdzakelijk om mijn fotoboeken te financieren.”

Mijn West-Vlaanderen

Identiteitskaart: Carl De Keyzer

Geboortedatum en -plaats: 27 december 1958 in Kortrijk

Studies: Lagere school en eerste drie jaar van het middelbaar onderwijs in Wevelgem. Hoger middelbaar richting Latijn-wetenschappen in het College in Kortrijk, Academie voor Schone Kunsten in Gent

Beroep: fotograaf

Woonplaats: Pijndersstraat in Gent

Burgerlijke stand: woont samen met vriendin Sonja. Vader van Otto (8) en Ken (18).

Mooi wonen in: „Gent. We hebben dit oud herenhuis, dat in een Turkse buurt ligt, destijds voor een zeer interessante prijs kunnen kopen. Het stond toen al zes jaar leeg. Samen met mijn vader hebben we er een jaar aan gerenoveerd.”

Drie favoriete plaatsen in West-Vlaanderen:

1. „Ik ga ongelooflijk graag wandelen op de dijk in Oostende. Het is er heel gezellig en we trekken er regelmatig naartoe.”

2. „Ik kom ook regelmatig bij mijn ouders in Lauwe, mijn geboortestreek. Ik heb acht jaar in Wevelgem, vijf jaar in Kortrijk en vijf jaar in Lauwe doorgebracht vooraleer definitief in Gent te gaan wonen.”

3. „West-Vlaanderen heeft heel wat prachtige plekjes. Wandelen op de Kemmelberg kan heel verkwikkend zijn.”

Magnum is met voorsprong het meest gerenommeerde fotoagentschap in de wereld en heeft in zijn ruim vijftigjarig bestaan als het ware een mythische uitstraling gekregen. Het heeft een vijftigtal vaste leden. Hoe word je lid van een dergelijk instituut?

„Magnum heeft inderdaad een zeer strenge selectieprocedure en het duurt vier jaar voor je uiteindelijk als lid aanvaard wordt. Een eerste selectie gebeurt aan de hand van je portfolio. Haal je 50 procent van de stemmen van de Magnum-leden, dan mag je over naar een volgende ronde. Dan moet je om de twee jaar een nieuw project kunnen voorstellen. Dat kan in boekvorm of als tentoonstelling. Als je bij het eerste 50 procent en bij het tweede 75 procent van de stemmen haalt, mag je je lid van Magnum noemen.”

Welke projecten heb je ervoor ingediend?

„Vooreerst mijn boek over India. Het was eveneens mijn eerste grote project. Ik had bij vrienden een diareportage over India gezien

en als je mensenmassa's wil fotograferen, is dat land ontegensprekelijk de uitgelezen plaats ervoor. De combinatie van mijn fototechniek en het dichtstbevolkte land ter wereld was een „match made in heaven”. Dit boek betekende trouwens mijn internationale doorbraak en ik haalde er heel wat grote prijzen mee. Ik ben er in totaal drie keer naar India voor getrokken. Nadien volgde *Homo Sovieticus* over het leven in de toenmalige Sovjet-Unie. Ik had trouwens de historische meevaller dat in die periode de Berlijnse Muur viel en er een einde kwam aan het communisme. Ik heb dus het laatste boek over de Sovjet-Unie gemaakt. Hiervoor ben ik vijftien keer in het land geweest, dankzij een regeling met de Academie. Voor mijn volgende werk, *God Inc.*, had ik het plan opgevat om gedurende één jaar in de Verenigde Staten rond te reizen. Omdat ik dat niet meer kon combineren met het lesgeven ben ik dan maar opgehouden met lesgeven. Uiteindelijk ben ik met mijn boek *East of Eden* over de Oostbloklanden na de val van de Muur binnengeraakt bij Magnum.”

©PDW

boek *East of Eden* over de Oostbloklanden na de val van de Muur binnengeraakt bij Magnum.”

Hou je je alleen bezig met deze grote projecten?

„Nee, dat is niet mogelijk. Dergelijke initiatieven kosten veel geld en zijn uiteindelijk toch verlieslatend. Zo'n project kost al gauw tussen 25.000 en 50.000 euro aan pure onkosten en daar recupereer ik soms 90 procent maar ook soms maar 50 procent van. Het verschil moet bijgepast worden door andere activiteiten. Zo werk ik eveneens voor grote bladen zoals *Geo*, *National Geographic*, *The New York Times*, *Rolling Stone*... en verder verzorg ik internationale reclamecampagnes, zoals die van Diesel, Siemens, Real Madrid, Coca Cola. Mijn foto's hangen soms 17 vierkante meter groot op Times Square in New York.”

Mijn werk voor magazines, de ontvangsten uit Magnum – tentoonstellingen, verkoop van foto's – dienen dus hoofdzakelijk om mijn fotoboeken te financieren.”

Het maken van *God Inc.* over religie, sekten en – laat ons eerlijk zijn – de hypocrisie in de VS zorgde voor opschudding. De realisatie ervan heeft ook heel wat voeten in de aarde gehad.

„Ik heb er inderdaad meer dan een jaar de Verenigde Staten voor doorkruist met een gammele mobilhome, samen met vrouw en kind in 1990. Ik werd daar door wat mij overkwam zodanig opgeslorpt dat ik bijna uit de bocht ging. We bezochten er drie à vier verschillende kerken en sektes per week: de Mormonen, de Jehova-getuigen, tot zelfs de Ku Klux Klan. Om mij optimaal te kunnen inleven en om de beste foto's te krijgen van deze soms hallucinante wereld ben ik toen te ver gegaan. Ik bad mee, slijmde, las de Bijbel. Tot ik op een moment *stop* zei en de zaken meer vanop afstand ging bekijken. Ik leerde er een wereld kennen waarin wat gezegd en wat gedaan wordt twee totaal verschillende dingen zijn. De combinatie van religie en nationalisme is er beangstigend.

en Tsjetsjenië”

Er is absoluut geen sociaal vangnet aanwezig zoals wij dat hier kennen en daarom nemen de Kerken die sociale rol over en creëren zo een machtsbasis. We trokken naar de States met 10.000 euro, maar na twee maanden was dat op. Dankzij steun van de ouders konden we daar een viertal maanden bijdoen, maar toen was de kous af. Als bij wonder won ik toen echter de prestigieuze Eugene Smith Award, waarvoor ik foto's had ingestuurd, en kreeg ik 20.000 dollar op mijn rekening. Het project was gered.”

Hoe waren de ervaringen met de KKK?

„Onvoorstelbaar. Het heeft me één jaar gekost om ze te fotograferen. Ik wou zo graag een befaamde *Cross Lightning* of kruisverbranding vastleggen, en via contacten met David Duke, notoir KKK-leider, kreeg ik toestemming om in een gat in Texas – het geboortedorp van Billy The Kid nota bene – een dergelijke ceremonie bij te wonen. Ik nam het vliegtuig, maar eenmaal het gebeuren startte, mocht ik geen foto's maken. Ik heb dat toch maar geriskeerd en zag ineens de meute op mij afkomen... om mij hun pocketcamera's te geven met de vraag hen te fotograferen. Ik stond daar met wel vijftig van dergelijke toestellen toen ze plotseling allemaal hun befaamde kap afdeden en de Hitlergroet brachten! Dat leverde een unieke foto op voor mijn boek en sommigen van de KKK hebben die mij achteraf nog gevraagd.”

Ook voor het boek over de strafkampen in Siberië heb je blijkbaar heel wat ontberingen moeten doorstaan.

„Voor *Zona* ben ik twee keer naar Siberië getrokken: een keer in de zomer – het is er dan 30° warm – en dan nog eens in de winter als het dertig graden vriest. Ik verbleef er telkens vier maanden en heb er gefotografeerd tot in de meest afgelegen en grimmige woudkampen. Op een bepaald moment was de centrale verwarming stuk in mijn appartementje en vroom het binnen zestien graden. Een oude Babouchka heeft mij gered door mij de tip te geven om aarden bloempotten op het gasvuurtje te verwarmen en die overal in de ruimte te plaatsen.”

Waar ben je nu mee bezig?

„Momenteel werk ik aan een drieluik over macht, dat *Trinity* zal heten en waar ik eigenlijk al heel wat jaren mee bezig ben. Een eerste deel was al *Tableaux d'Histoires*, waarin ik op ietwat onorthodoxe en ironische manier beelden breng die gebaseerd zijn op geschiedenis. Een tweede luik wordt *Tableaux de Guerre*. Hiervoor heb ik in een jaar tijd een twaalfstal landen afgereisd – samen met mensen van *Artsen zonder Grenzen* – waar een oorlog heeft gewoed zoals Afghanistan. Daar ben ik zeer onder de indruk van geweest en ik heb er zelfs een depressie aan overgehouden. Ik moet trouwens nog twee landen bezoeken: Irak en Tsjetsjenië. Ik maak er panoramische foto's van *battle fields*, plaatsen waar dingen zijn gebeurd. Een derde deel ten slotte betreft eigenzinnige foto's van politici in de wereld. Hiervoor was ik al op Capitol Hill in Washington waar ik mensen, zoals Hillary Clinton en John Kerry kon ontmoeten en fotograferen. In het Europees Parlement ben ik ook geweest, maar saai dat het daar was...! Als ik nog tijd heb, wil ik ook hiervoor naar Moskou.”

Wordt België niet te klein voor u?

„Ik ben natuurlijk veel in het buitenland voor mijn werk en ik heb inderdaad vroeger eens overwogen om er te gaan wonen, maar in sommige steden is het gewoon onbetaalbaar, zoals New York bijvoorbeeld. België zal dus wel altijd mijn uitvalsbasis blijven.”

Extra Libros, de tentoonstelling met exclusieve foto's van Carl De Keyzer, loopt van 18 maart tot 5 juni in het Zwart Huis, Dumortierlaan 8 in Knokke. Open op zaterdag en zondag en in de vakantieperiodes van vrijdag tot en met maandag van 14 tot 18 uur. Website Carl De Keyzer: www.carldekeyzer.com.

„Mijn foto's hangen soms 17 vierkante meter groot op Times Square in New York”, zegt fotograaf Carl De Keyzer.